Да будемо прецизни. Нисам тврдио да професор Мило Ломпар у својој књизи „Моралистички фрагменти“ назива титоисте бубашвабама. То, строго говорећи, тврди професор Слободан Антонић у свом приказу ове књиге, објављеном пре годину дана у недељнику „Печат“, и доступном на овом сајту. Ја сам се на тај приказ само позвао и уредно га цитирао, те навео као референцу у свом тексту. Погледајмо како у целини гласи овај део Антонићевог приказа: „Јер, «титоизам» за Ломпара није идеологија СК из доба СФРЈ. За Ломпара је титоизам идеологија материјализма и хедонизма, идеологија конформизма и егоизма, идеологија која се, ради удобности, лако одриче виших вредности, идеје, историје, традиције... Титоиста је за Ломпара конформиста који «тврди да су све вредности, сва настојања, па чак и смисао човекових поступака, смештени у схватање живота који је трошење и расипање, нешто што постоји само у овом тренутку и никад више, нешто што носи у себи потпуни заборав: заборав других, заборав времена, чак и самозаборав» (51). Титоизам се данас може јавити као американизам, или у локалној варијанти као монтенегризам (50-53, 92-94), свеједно. Али, он је увек праћен пристајањем уз јачег, као и трговином, радосном разменом традиције за потрошачки купон. У том «меркантилистичком сензибилитету тријумфује живот, искључиво кроз структуру бубашвабе» (81). Јер, бубашваба је сва у егзистенцији, «бубашваба не може ни у мислима пристати на околност да је не буде» (81). За њу не постоји ништа трансцедентно, додали бисмо ми, ништа вредније од «сада и овде», од гмизања («да можемо слободно да путујемо») и жвакања («да имамо европски стандард»). Зато бубашваба увек радо размењује икону за купус и увек галами против историје («митова»)“. [1]

Нисам имао разлога да не верујем да је Антонић уредно представио ову књигу. Додуше, у погледу неких његових тумачења, који се тичу овог или сличних проблема, се не слажем, али када је реч о веродостојности навођења извора, бар до сада, Антонић није побуђивао моју сумњу. Тим пре, ако се имају у виду многобројни знаци навода које Антонић користи. Међутим, није ово кључна ствар на овом месту. Кључно је, ако се већ испоставило да Ломпар заиста не назива титоисте бубашвабама, следеће питање: како то да Ломпару није сметало Антонићево стављање њему у уста (односно, текст његове књиге) да су титоисти бубашвабе, а смета му када Марио Калик то наведе, позивајући се на Антонића?! У сваком случају је добро што се Ломпар оградио од ове тезе, то није спорно, напротив, похвално је. Али није добро што је то учињено читавих годину дана након јавног објављивања приказа његове књиге, у тренутку када се неко критички

осврнуо на ставове изнете у овом приказу, представљене као да су из књиге. Зашто се Ломпар није одмах, пре годину дана, оградио од овог проблематичног места из приказа? Биће да је тиме сам Ломпар помогао ширењу ове конфузије. У сваком случају, помало испада да није проблем када Антонић тврди једну ствар, али јесте када исту ту ствар тврди Марио Калик. Благо речено, недоследно. Да не помињем да се све ово време прича о титоистима као бубашвабама развлачила по јавном простору, а и ових дана добија своје место на „национално“ и десно свесним сајтовима. Да ли то значи и да је она у реду када се безупитно шири, а постаје спорна када неко извуче њене крајње, расистичке консеквенце?

Ипак, овде није крај приче о Ломпаровим тезама, како би изгледа сам Ломпар, судећи према његовом одговору, желео. Део посвећен ставу да су титоисти бубашвабе само је један мањи део мог текста. Да ли Ломпар, покушавајући да брзоплето заврши са тим текстом, на тај начин признаје да остатак, односно већи део мог текста, није споран? Или да жели да избегне расправу о тим стварима? Или да мој текст није ни прочитао, па отуда и не зна да у њему има још нешто? Или, можда мисли, што у суштини и тврди на крају свог одговора, да пошто је овај део о бубашвабама „мој“ фалсификат, онда је и остало што наводим као извор такође фалсификат његове књиге или идеја, па се не треба тиме посебно бавити (што је, узгред, грешка у закључивању, карактеристична за генерализацију)? Али, с обзиром на то да су извори које користим његов интервју доступан на сајту СПЦ-а и Антонићев приказ, да ли се тиме жели рећи да СПЦ и Антонић у целини фалсификују његове речи, односно места из књиге (укључујући и горе наведена)? Ко зна, с обзиром на то да је „титоизам успостављен начин мишљења који се може пратити у свим видовим живота“, он би, ако је ово тачно, врло лако могао бити присутан и у СПЦ-у и у НСПМ-у, конкретно код Антонића. СПЦ и НСПМ (односно, Антонић) би онда били прерушени облици титоизма који се заверио против Ломпара и других антититоиста, подмећући, да би му што више наудио, уместо оригинала његових усмених и писаних речи, ноторне фалсификате. У оваквом начину мишљења ништа није немогуће. Стога су све ове варијанте у логичком смислу у оптицају.

На Ломпару је да се изјасни о овим различитим могућностима које, свака за себе, чине његову позицију обеспокојавајућом. Ако се већ (по)водимо за Сократом, Сократ није остављао своје опоненте на миру, све док се ствари не би истерале на чистац, нити је избегавао да одговара на њихове примедбе, ма колико оне биле површне. Лично себе видим у првој улози, а Ломпару препуштам другу, тако да обојица можемо у неком смислу бити сократовци. А током расправе, улоге се могу изменити, није спорно. Дубоко сам уверен да ова ствар око (анти)титоизма није ни приближно разрешена, и стојим на располагању да је заједнички (раз)решимо, ако и колико је то уопште могуће у оваквом облику комуникације. Ломпар је у праву када наводи да су титоисти (као комунисти, додајем) од посебног кова. Друг Челични је лепо рекао „ми комунисти смо истесани од нарочитог материјала“. Искрено верујем да је од сличног чврстог материјала, сократовског или паскаловског кова свеједно, истесан и Ломпар.

Јер, заиста, „пораз остаје изазов за слободне духове: онолико смо слободни у духу колико смо спремни да се егзистенцијално приближимо поразу, да га пресретнемо на путу на којем он већ одавно корача ка нама“.

---

[1] http://nspm.rs/prikazi/pod-qpescanikovimq-maljem.html